

ДО 165-Ї РІЧНИЦІ ОДЕСЬКОЇ ПРАВОВОЇ ШКОЛИ

в сферу охраны и использования ресурсов Азовского моря // Экономико-экологические проблемы Азовского моря : монография / И. А. Бердников [и др.] ; науч. ред. Б. В. Буркинский [и др.] ; НАН Украины, Ин-т проблем рынка и экономико-экологических исследований, РАН. Южный научный центр. — О. : Феникс, 2009. — 532 с.

13. Yakubovska N. International Development Cooperation: Implementing the Right to Development. Lap Lambert Academic Publishing, 2012. — 104 p.

14. Короткий Т. Р. Международно-правовая охрана морской среды от загрязнения с судов : монография / Т. Р. Короткий ; ОНІОА. — О. : Латстар, 2002. — 200 с.

УДК 341.174

O. Вишняков,

доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри права Європейського Союзу та порівняльного правознавства

X. Бехруз,

доктор юридичних наук, професор кафедри права Європейського Союзу та порівняльного правознавства

КАФЕДРА ПРАВА ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ ТА ПОРІВНЯЛЬНОГО ПРАВОЗНАВСТВА

Кафедра права Європейського Союзу та порівняльного правознавства була заснована 1 березня 2004 р. в рамках здійснення європейського напряму як основного вектора внутрішнього і зовнішнього розвитку України. Кафедра структурно входить до факультету міжнародно-правових відносин та юридичної журналістики Національного університету «Одеська юридична академія».

Кафедра права ЄС та порівняльного правознавства за час свого існування стала однією з провідних кафедр, яка забезпечує викладання таких основних дисциплін: «Право Європейського Союзу», «Порівняльне правознавство», «Право Ради Європи»; а також спецкурсів «Порівняльна адвокатура», «Порівняльне кримінальне право», «Порівняльне екологічне право», «Порівняльне трудове та право соціального забезпечення», «Порівняльна адміністративістика», «Порівняльне цивільне та комерційне право», «Система європейської безпеки», «Практика Європейського суду з прав людини», «Актуальні питання

порівняльного правознавства», «Правові основи ЄС», «Правове забезпечення державного регулювання». Крім того, вченими кафедри розроблені унікальні навчальні програми та методичні посібники з права Європейського Союзу, права Ради Європи, системи європейської безпеки та міжнародного бізнесового права англійською мовою, а цивільне право, торговельне та господарське право та кожі і німецькою мовою.

Нині на кафедрі працують 20 викладачів, серед яких чотири доктори наук, вісім кандидатів наук та вісім асистентів кафедри.

Вивчення цих дисциплін сприяє розширенню юридичного мислення, осмисленню державно-правових явищ та проблем, виходячи за рамки національного права, а також допомагає процесу інтеграції правової системи України в загальноєвропейський правовий простір.

Колектив кафедри проводить наукові дослідження за темою «Діалог сучасних правових систем. Адаптація правової системи України до європейського права».

Члени кафедри беруть активну участь у проведенні різних заходів, що спрямовані на становлення та зміцнення порівняльного правознавства як науки та навчальної дисципліни. Опубліковано багато наукових статей та науково-методичного матеріалу, присвяченого порівняльному правознавству у різних українських та зарубіжних видавництвах. Професор Х. Н. Бехруз та професор М. А. Дамірлі є членами редколегії журналу «Порівняльне правознавство» — додаток до журналу «Право України». Новим напрямком співробітництва у науковій площині стало видання електронного фахового часопису «Європейські студії та право», засновниками якого є УАЄС та університет (включено до наукових фахових видань України, член редколегії журналу — доцент Т. О. Анцупова, технічний редактор випуску — асистент О. О. Хоменко).

Кафедра представляє регіональний осередок Української асоціації Європейських студій та є одним з наукових центрів цієї всеукраїнської громадської організації. Головою осередку УАЄС в Одеській області, членом правління УАЄС є професор О. К. Вишняков, вчений секретар осередку — доцент Т. О. Анцупова. Члени кафедри беруть участь у міжнародних, республіканських наукових та науково-практичних конференціях, семінарах та засіданнях «круглих столів». Слід виділити організацію кафедрою міжнародної конференції «Зона вільної торгівлі між Україною та ЄС: правові та економічні аспекти» (2007 р.), а також проведення науково-практичного семінару «Європейський Союз: 50 років після Римських договорів» 2007 р. (за спільнотою участі Асоціації болгар України та Одеського національного університету ім. І. І. Мечникова); участь кафедри в якості співорганізатора Міжнародної науково-практичної конференції «Правове забезпечення ефективного виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини», що відбулася 15 вересня 2012 р. на базі Національного університету «Одеська юридична академія».

Члени кафедри підтримують міжнародні й всеукраїнські наукові зв'язки з організаціями та навчальними закладами, зокрема, з Російською і Українською історико-правовими асоціаціями (членом даних організацій є М. А. Дамірлі), з Українською асоціацією порівняльного правознавства (членом даної організації є Х. Бехруз, М. А. Дамірлі, О. М. Гладенко, І. С. Кривцова), Асоціацією болгар України, Інститутом законодавства та порівняльного правознавства при уряді Російської Федерації (неодноразову участь у міжнародних семінарах під егідою цієї організації приймали О. М. Гладенко, І. С. Кривцова, Н. Д. Янчук), з Одеським національним університетом ім. І. І. Мечникова (спільна участь в організації наукових конференцій, семінарів), з Донецьким національним університетом (О. К. Вишняков приймав участь у спільній підготовці навчального посібника з права ЄС) та ін. Великим внеском в розвиток міжнародних наукових зв'язків кафедри були, зокрема, зустрічі заступника керівника Місії Європейського Союзу з наданням прикордонної допомоги Молдові та Україні Йоахима Хака з деканом юридичного факультету Зальцбурзького університету (Австрія) Куртом Шмольлером, з Генеральним консулом Російської Федерації в Одесі О. Г. Грачовим та ін.

Навчальна література за науковим спрямуванням досліджень та дисциплін кафедри представлена більш ніж двадцятьма підручниками, посібниками та методичними вказівками. Особливо слід відзначити такі унікальні видання, як: «Право Європейського Союзу: Особлива частина» (за ред. М. Р. Аракеляна, О. К. Вишнякова, 2010 р. з грифом МОНiМС); «Право Європейского Союза: учебник» (за авторством М. Д. Василенка, М. Р. Аракеляна, 2012 р. з грифом МОНiМС); «Порівняльне правознавство» (за авторством Х. Бехруза, 2011 р., з грифом МОНiМС); «Порівняльне екологічне право» (за авторством О. О. Сурілової, 2010 р.); «Право Ради Європи: таблиці, визначення, коментарі» (за авторством М. А. Дамір-

ДО 165-Ї РІЧНИЦІ ОДЕСЬКОЇ ПРАВОВОЇ ШКОЛИ

лі, Т. О. Анцупової, 2007 р.); «Порівняльне правознавство. Практикум» (за авторством Х. Бехруза, 2009 р.); «Порівняльне правознавство: робочий зошит для студентів» (за авторством М. А. Дамірлі, І. С. Кривцової, 2011 р.) та «Право ЄС» (за ред. Р. А. Петрова, Київо-Могилянська академія, 2012 р.), у підготовці якого викладачі кафедри приймали участь. Також слід відзначити новий навчальний посібник, що написаний англійською мовою професорсько-викладацьким складом кафедри — «EU Economic Law» (Економічне право ЄС). Підготовлено більше десятка методичних рекомендацій та програм академічних курсів, у тому числі англійською та німецькою мовами.

За результатами наукових досліджень вченими кафедри було опубліковано ряд монографій: професор О. К. Вишняков «Правове забезпечення зовнішньоекономічної інтеграції України» (2007); професор Х. Бехруз «Ісламські традиції права» (2006); професор Х. Бехруз «Основы цивилизационного подхода в сравнительном правоведении» (2007); доцент Т. О. Анцупова «Міжнародно-правове співробітництво Причорноморських держав: сучасний стан та перспективи розвитку» (2005); професор М. Д. Василенко (в співавторстві з С. Д. Василенко) «Геополітика України: монографія» (2007); професор М. Д. Василенко «Спеціальні господарсько-правові режими технопарків і технополісів: досвід України та зарубіжних країн» (2012).

Окремо слід відзначити, що викладачами кафедри надано ряд експертних висновків та пропозицій для Комітету Верховної Ради України з питань правосуддя, Конституційного Суду України, Комісії зі змінення демократії та утвердження верховенства права при Президентові України. Наприклад, експертний висновок щодо проекту закону «Про внесення змін до Закону України «Про виконання рішень та застосування практики Європейського Суду з прав людини» (О. К. Вишняков та Т. О. Анцупова), експертні висновки щодо нового Кримінально-процесуального кодексу Ук-

раїни та нового Закону про адвокатуру (О. К. Вишняков та Ю. Ю. Акіменко).

Традиційною формою наукових пошуків співробітників кафедри стала участь у конференціях, круглих столах та симпозіумах (загальна кількість заходів, у яких прийнято участь, складає більше п'ятдесяти). Також не менш узвичаєним стало опублікування наукових доробок у збірниках праць та періодичних наукових виданнях, загальне число яких дорівнює близько півтори сотні.

Кафедра бере активну участь у міжнародних проектах та грантах. Новою формою наукових зв'язків та співробітництва кафедри став Одеський регіональний осередок та секція права ЄС Української асоціації європейських студій, які функціонують у рамках кафедри вже майже шість років, результатом діяльності яких є міжнародні науково-практичні конференції, видання навчальних посібників з права ЄС під грифом Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України та інші проекти.

Співробітники кафедри є активними учасниками та представниками наукових інтересів не тільки нашого вузу, а й України на міжнародній арені і у відносинах з різними установами та закладами. Так, слід виокремити зв'язки з російськими вченими в рамках Російської історико-правової асоціації, Міжнародної асоціації порівняльного правознавства, Міжнародної асоціації філософії права та соціальної філософії, які було налагоджено професором О. К. Вишняковим, професором Х. Бехрузом та професором М. А. Дамірлі. У контексті даних відносин можливо видмілити виступи професора Х. Бехруза та професора М. А. Дамірлі на 24-му Міжнародному конгресі асоціації філософів права (м. Пекін, 2009), та професора О. К. Вишнякова на Конференції Світового громадського форуму «Діалог цивілізацій» (м. Одеса, 2009).

Наукова робота кафедри та проведення нових наукових пошуків та розробок були б неможливими без участі молодого потенціалу кафедри, кістяк якого представлений викладачами, аспірантами, здобувачами та студентами.

За показниками діяльності вони при відносному зіставленні не поступаються старшим колегам, наприклад, орієнтовна кількість опублікованих тез та доповідей становить близько ста двадцяти.

Своєрідною трибуною для їх виступів та ідей є студентський дискусійний клуб з права ЄС і порівняльного правознавства, що функціонує при кафедрі під керівництвом: з права ЄС — професора О. К. Вишнякова та асистента О. О. Хоменко; з порівняльного правознавства — доцента І. С. Кривцової, асистента А. О. Запорожченко, асистента О. М. Пожар. Декілька разів на рік проводяться засідання, присвячені актуальним питанням сучасного європейського права і порівняльного правознавства.

Наукові дослідження членів кафедри направлені на усебічне вивчення різноманітних аспектів наукової проблематики кафедри «Діалог сучасних правових систем. Адаптація правової системи України до європейського права», у рамках яких готуються різноманітні рекомендації, направлені на вдосконалення нормативно-правової бази процесів адаптації, а також викладення даного матеріалу у

рамках навчальних дисциплін студентам з метою підготовки сучасних професіональних юристів.

Ключові слова: право Європейського Союзу, порівняльне правознавство, наукові дослідження, навчальні дисципліни, наукові конференції та семінари.

У статті викладається загальна характеристика кафедри права Європейського Союзу та порівняльного правознавства: структура, склад, основні показники наукової і навчальної діяльності.

В статье излагается общая характеристика кафедры права Европейского Союза и сравнительного правоведения: структура, состав, основные показатели научной и учебной деятельности.

This article describes the general characteristics of the European Union and comparative law department: structure, composition, basic indicators of scientific and educational activities.